

HYVIL

Ajankohtaista hyvinvointialueiden taloudesta ja rahoituksesta

Hallitusohjelman toimeenpanon eteneminen -tietofoorumi 8.12.2025

Arja Pesonen, ekonomisti

Hallitusohjelman hyvinvointialueita koskevia päätavoitteita

”Hallitus toteaa, että **hyvinvointipalvelujen rahoituksen kestävyys edellyttää toteutunutta ja ennakoitua hitaampaa kustannuskehitystä**. Tämä turvaa hyvinvointipalvelujen saatavuutta tulevaisuudessa.

Hallitus sitoutuu tavoitteeseen, jossa kustannusten kasvua hillitään vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan verrattuna 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä ja yhteensä 3 miljardilla eurolla vuoteen 2031 mennessä kansalaisten perustuslailliset oikeudet huomioiden. **Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin tehdään tätä kustannusten hillinnän tavoitetta vastaavat muutokset.**

Hallitus seuraa palvelutarpeen ja kustannusten kehitystä vuosittain julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, ja tekee tarvittaessa lisätoimia tavoitteeseen pääsemiseksi.

Hallitus sitoutuu rahoittamaan täysimääräisesti hyvinvointialueille asetettavat mahdolliset uudet tehtävät tai niiden laajennukset tai keventämään tehtäviä vastaavasti. Kaikista tehtävämuutoksista tehdään huolelliset vaikutusarvioinnit ennen päätöksentekoa.

Hallitus ei ota käyttöön hyvinvointialueiden verotusoikeutta eikä käynnistä mitään siihen liittyviä selvityksiä.”

Talouden ja rahoituksen kannalta toimeenpantuja keskeisiä muutoksia

617/2021

- Rahoituksen jälkikätestarkistuksessa toteutuneet kustannukset huomioidaan vain osittain (95%) 1.1.2026 alkaen. Kustannusten tarkistuksessa huomioon otettava määrä nousee asteittain vuoteen 2029 saakka, jolloin rahoituksen ja kustannusten erotuksesta huomioidaan 70 %.
- Siirtymätasauslisän määräaikainen leikkaus vuosina 2026 ja 2027

611/2021

- Vuoden 2024 lopussa täydennettiin valtion ohjauskeinoja - käyttöön uusi ennakollisen talouden ohjauksen menettely
- Arviointimenettelyn edellytyksien tiukentaminen vuoden 2025 alusta alkaen. Yksi lainanottovaltuuden muuttaminen tai lisärahoituksen myöntäminen riittää.
- Käynnistetyn arviointimenettelyn yhteydessä on käsiteltävä myös hyvinvointialuejakolain mukainen ehdotus hyvinvointialueen muuttamisen vireillepanosta

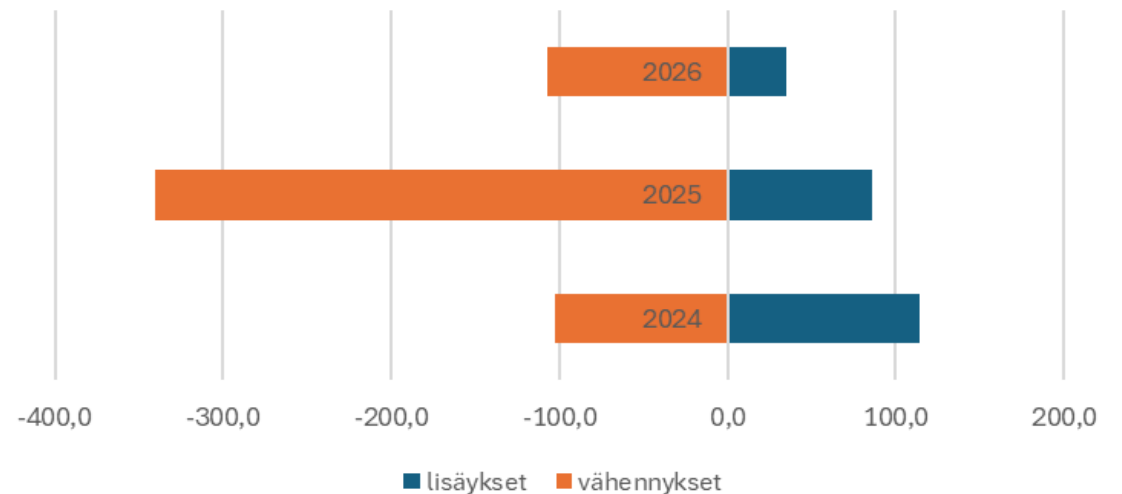
Lisäksi

- Investointien ohjausta on kiristetty eri tavoin

Hyvinvointialueiden tehtävämuutokset

- Vuosittaista valtion rahoitusta määrättäessä otetaan huomioon hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutokset.
- Rahoitusta voidaan korottaa tai alentaa tehtävien laajuuden tai laadun muutoksen perusteella.
- Vuoden 2025 alusta alkaen myös asiakasmaksujen muutokset huomioidaan rahoitusta määrättäessä.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavat tehtävämuutokset vuosina 2024-2026, milj. €

Vuonna 2024 rahoitusta korotettiin 11,7 milj. euroa

Valtion vuoden 2024 talousarvion mukaiset tehtävämuutokset vuonna 2024		euroa
Hoitotakuun toteutus		37 400 000
Hoivahenkilöstön vähimmäismitoituksen (0,7) rahoittaminen		48 220 000
Ikääntyneiden ympärivuorokautinen hoiva; 0,7 mitoituksen lykkääminen		-89 000 000
Kansallinen mielenterveysstrategia		1 750 000
Lastensuojelun vähimmäishenkilöstömitoitus		12 700 000
Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen 25 vuodesta 23 vuoteen		-12 000 000
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen		12 200 000
Sote-valvontalaki (nettomuutos)		-1 660 000
Laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (nettomuutos)		1 395 000
Mielenterveyslain muuttaminen		663 000
Synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettisiä vanhemmuustutkimuksia koskeva muutosehdotus		35 000
Uusien tehtävien rahoitus yhteensä vuonna 2024		11 703 000

Vuonna 2025 rahoitusta vähennettiin 254 milj. euroa

Valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen (sekä täydentävän talousarvioesityksen) mukaiset toimenpiteet vuodelle 2025		euroa
Hoitotakuun toteutus		14 800 000
Sote-valvontalaki (nettomuutos)		0
Laki potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista (nettomuutos)		-305 000
Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen		22 168 000
Pidetään voimassa 1.9.2023 voimaan tuleva 14 vrk hoitotakuu		-25 000 000
Hoitotakuun pidennys 3 kuukauteen perusterveydenhuollossa (Lisätoimet 2024)		-96 200 000
Asiakasmaksujen korotukset		-150 000 000
Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskeminen		-12 000 000
Vammaispalvelulain uudistus		45 000 000
Mielenterveyslain muuttaminen (tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa)		-310 000
lääkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (Lisätoimet 2024)		-45 000 000
Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen henkilöstön saatavuuden helpottamiseksi ja la		-2 000 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)		-2 400 000
Sairaaloiden perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystysten muutokset 1.10.2025 alkaen		-7 200 000
Kotoutumislain muutos, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannusten rahoitusvastuun muutos		4 119 000
Vuoden 2025 rahoituksessa huomioitavat tehtävämuutokset yhteensä		-254 328 000

Vuoden 2026 rahoitukseen valmistelussa 72 milj. euron vähennykset

Valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen mukaiset sote-rahoituksen tehtävämuutokset	euroa
Sairaaloiden ja päivystysten sekä erikoissairaanhoidon työnjako (HO 2023)	-23 400 000
lääkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen teknologiaa hyödyntäen (HO 2023) ja teknologian hyö	-50 900 000
Ajokorttitarkastusten rajaaminen julkisen palveluvalikoiman ulkopuolelle (Lisätoimet 2024)	-800 000
Keliakiakorvauksen laajentaminen, lääkärinlausuntojen lisääntyminen	1 000 000
Keliakiakorvaus, siirto rahoitettavaksi toimeentulotuesta	-1 000 000
Terapiatakuu (Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen) (HO 2023)	10 982 000
Vammaispalvelulain soveltamisalan muutos (Lisätoimet 2024 ja StVM 28/2024)	6 400 000
Vammaispalvelulain muuttaminen PeV:n elämänvaihetta koskevien linjausten mukaiseksi (Lisätoimet 2025)	-20 200 000
Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki (kotoutumislain muutoksen v. 2025 vaikutus) (siirto momentille 32.50.30)	-319 000
Kuntouttavan työtoiminnan aktivointisuunnitelmien hallinnollinen keventäminen (Lisätoimet 2025)	-1 600 000
Demokratiarahan vähentäminen (Lisätoimet 2025)	-4 889 969
Omaishoidon ja perhehoidon palkkiotason nostaminen	15 800 000
Käyttämättä jääneen palvelun maksun korotus	-1 500 000
Toisiolain muuttaminen, tietoaineistojen käsittelyn laajentaminen	1 000 000
Hedelmöityshoitojen haittakorvauksen korotus	10 000
Terveystarkastuksista aiheutuva säästö	-2 550 000
Sote-rahoituksen tehtävämuutokset v. 2026 yhteensä	-71 966 969
Valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen mukaiset pela-rahoituksen tehtävämuutokset	euroa
Demokratiarahan vähentäminen (Lisätoimet 2025)	-110 031
Pela-rahoituksen tehtävämuutokset v. 2026 yhteensä	-110 031
Vuoden 2026 rahoituksessa huomioitavat tehtävämuutokset yhteensä	-72 077 000

Tehtävä-
muutosten
edellyttämien
lakimuutosten
käsittely on
kesken ja siten
summat voivat
vielä muuttua
valtion
talousarvio-
käsittelyssä.

Rahoituslain muutosten III vaihe vielä tulossa hallitusohjelman mukaisesti

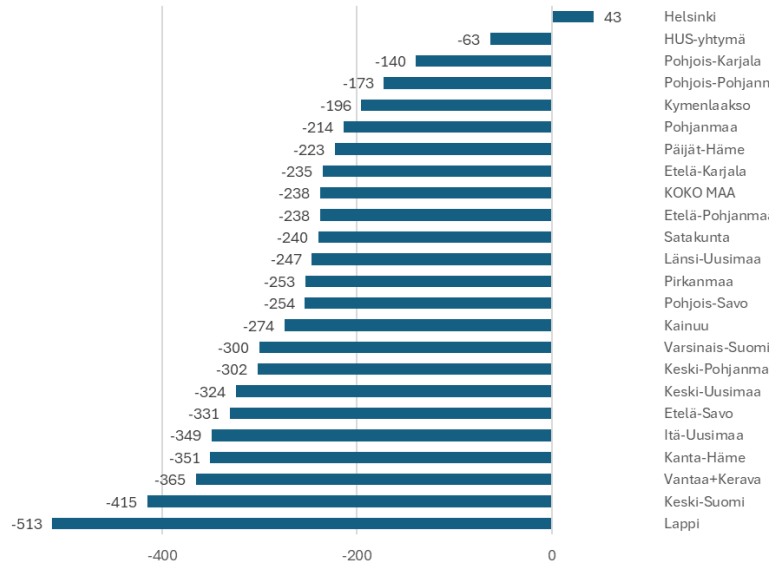
- Hallitusohjelmassa linjatut muutokset
 - Tarvemallin tarkastelu
 - Olosuhdetekijöiden tarkastelu (ml. Väestömuutoksen huomioiminen)
 - Voimassaolevan lain mukaisten siirtymätaustien tarkastelu
- Hallitusohjelmassa linjatut säästöt vuosille 2027 ja 2028
- Saaristolain uudistuksesta johtuva muutostarve saaristoisuus kiteeriin
- Lisäksi voimassa olevan rahoituslain mukaan päivitettävä mm. palvelutarpeen kasvuarvio neljän vuoden välein.
- Tavoitteena lähettää HE rahoituslain muutoksista lausuntokierrokselle alkuvuodesta 2026 ja käsitellä muutokset eduskunnan kevätistuntoaudella. Voimaan 1.1.2027 alkaen.

Alijäämien kattamisajan mahdollinen pidentäminen ns. määräaika HE

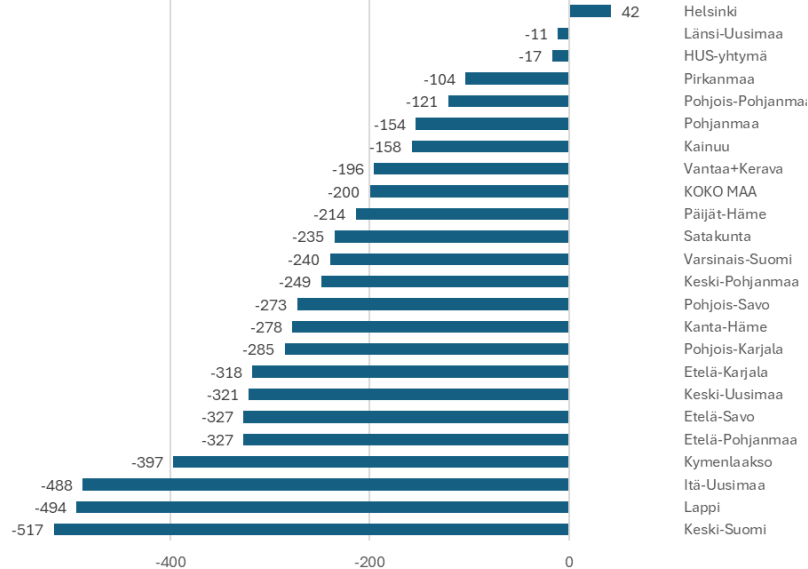
- Hallitus on valmistelemassa määräaikaista muutosta lakiin hyvinvointialueista
 - 115a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen
 - Valtiovarainministeriö voisi hyvinvointialueiden hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027 tai 2028 loppuun mennessä
 - Alijäämä tulisi kattaa niin pian kuin mahdollista. Määräajan jatkamisen puitteissa kattamisen tulee olla mahdollista ja siitä oltava realistinen suunnitelma
- Hallituksen esitys pyritään antamaan vielä ennen eduskunnan joulutaukoa ja laki on tarkoitus saada voimaan keväällä 2026.
- Niille alueille, joille em. määräajan jatkaminenkin edellyttäisi liian tiukkaa kustannusuraa alijäämien kattamiseksi, tulevat todennäköisesti muiden voimassa olevan lainsäädännön mukaisien valtion ohjauskeinojen piiriin.

Hyvinvointialuetalous on hyvin eriytynyttä yli-/alijäämä per asukas vaihtelee suuresti

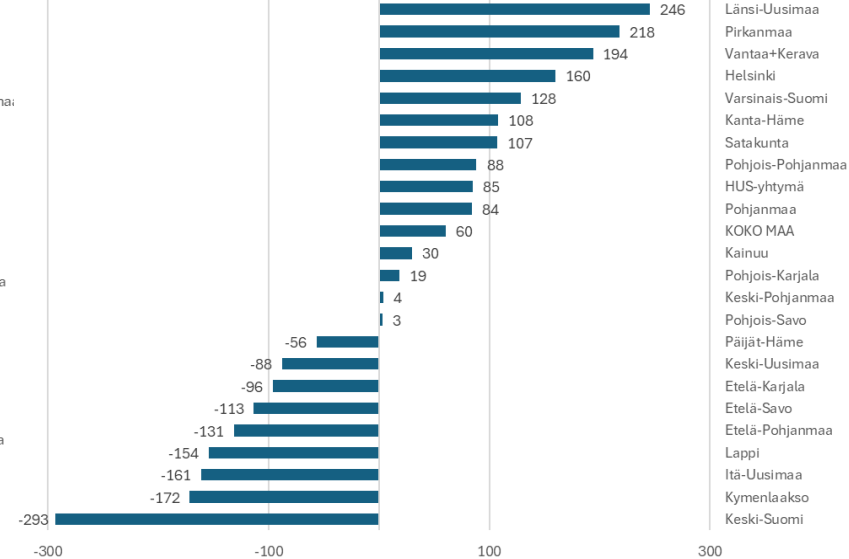
2023

2024

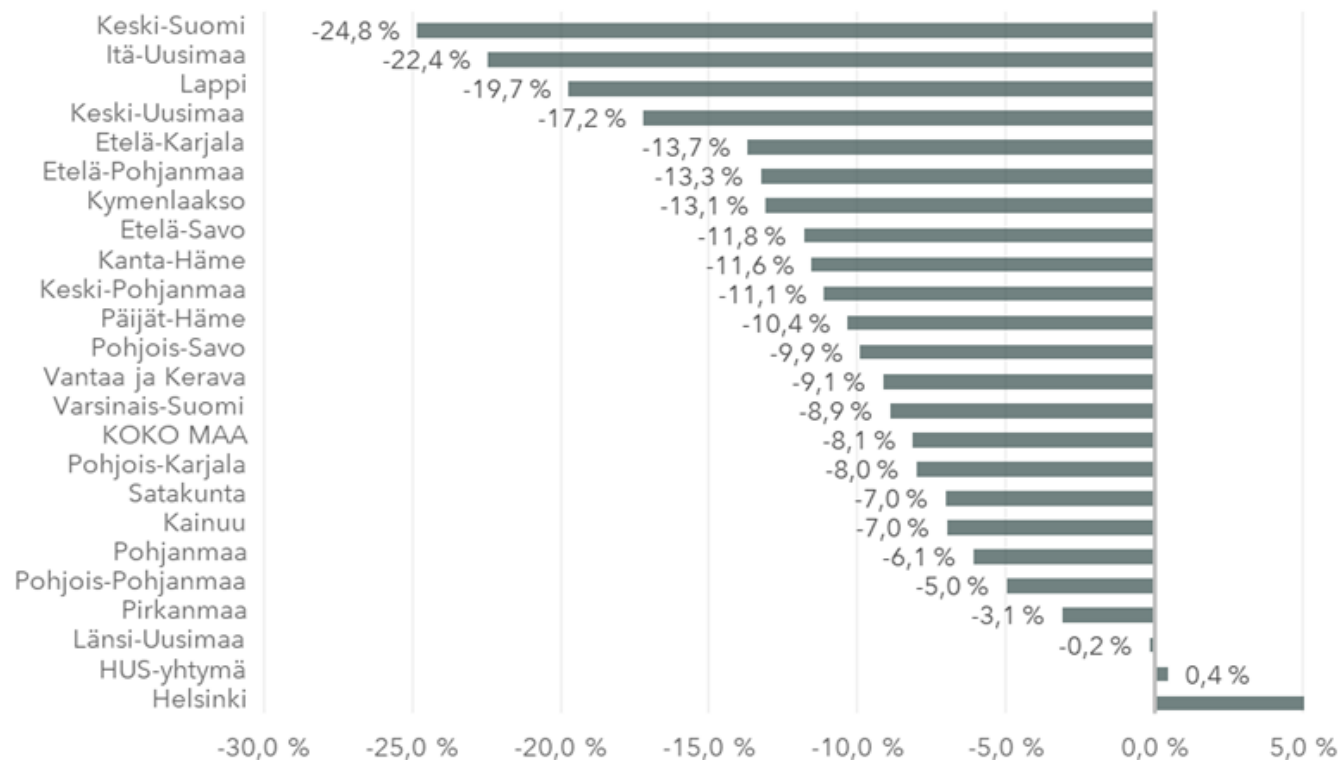

TPE2025

Talouden tasapainon saavuttamisen haasteissa on merkittäviä eroja

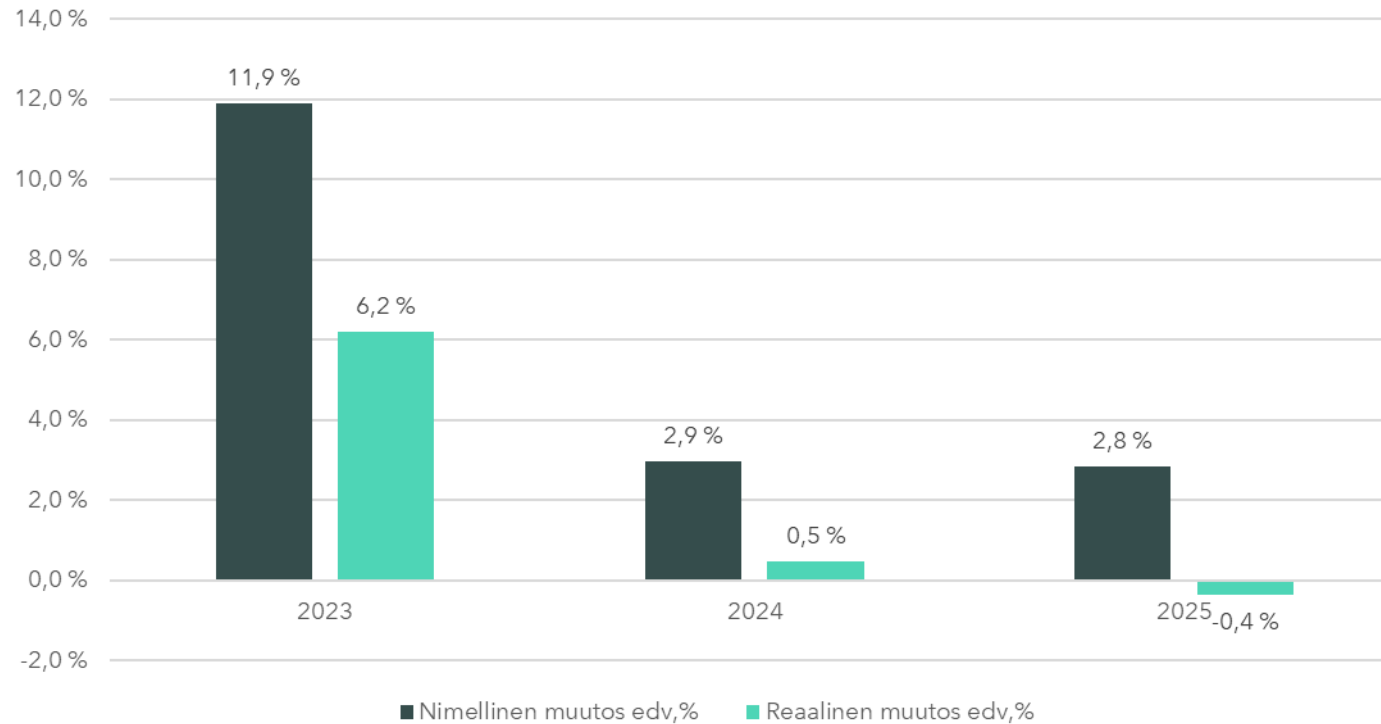
Ennusteen mukainen kumulatiivinen yli-/alijäämä vuoden 2025 nettokustannuksista, %

Kustannuspohjaa voidaan sopeuttaa vain rajallisesti vuosittain vaarantamatta palveluja.

Hyvinvointialueilla ja -yhtymissä on tehty paljon muutos- ja sopeutustoimia

Nettokustannusten nimellinen ja reaalinen muutos vuosina 2023 - 2025, %

Toteutunut kustannuskehitys on edellyttänyt myös kipeitä hyvinvointialuekohtaisia ratkaisuja. Talouden näkökulmasta katsottuna tuloksista on syytä olla ylpeä.

v. 2025 tiedot perustuvat alueiden tilinpäätösennusteisiin ja tilastokeskuksen indekseihin ja Q3/25 tietoihin indeksien arvioidusta kehityksestä kuluvana vuonna.

HYVIL

Kiitos

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI HYVIL ÖV
ÄL FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET

www.hyvil.fi